

Innvigtun mjólkur og nýting framleiðsluréttar

INNVIKTUN AÐILDARFÉLAGA SAM ÁRIN 2019 OG 2020

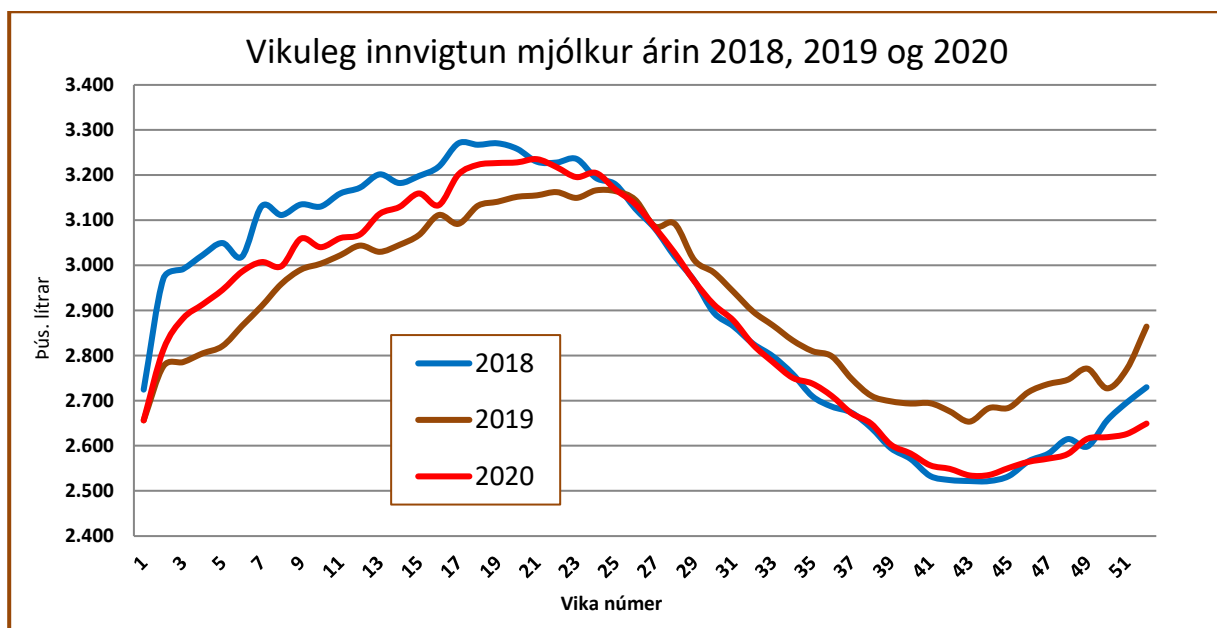
Heildarinnvigtun aðildarféлага SAM árið 2020 var 151,2 milljónir lítra. Innvigtun minnkaði um 658 þúsund lítra milli ára, eða 0,4%. Framleiðsla fyrri sex mánuði ársins var 3,4% hærrí en árið 2019, en á seinni hluta ársins snérist þróunin við og framleiðsla var 4,5% lægri en árið á undan. Mánaðarleg innvigtun síðustu tveggja ára er sýnd í töflu 1.

Tafla 1. Samanburður á innvigtun eftir mánuðum árin 2019 og 2020, lítrar.

Mánuður	2019	2020	Mismunur	Mismunur %
Janúar	12.299.992	12.781.216	481.224	3,9%
Febrúar	11.682.536	12.407.793	725.257	6,2%
Mars	12.956.364	13.667.643	711.279	5,5%
Apríl	13.686.398	13.576.797	-109.601	-0,8%
Maí	14.038.656	13.832.282	-206.374	-1,5%
Júní	12.969.303	14.040.373	1.071.070	8,3%
Júlí	13.937.810	13.197.378	-740.432	-5,3%
Ágúst	12.609.749	12.116.295	-493.454	-3,9%
September	11.654.482	11.472.550	-181.932	-1,6%
Október	11.944.263	11.242.594	-701.669	-5,9%
Nóvember	11.644.858	10.939.324	-705.534	-6,1%
Desember	12.414.257	11.905.903	-508.354	-4,1%
Samtals	151.838.668	151.180.148	-658.520	-0,4%

VIKULEG INNVIKTUN AÐILDARFÉLAGA SAM ÁRIN 2018, 2019 OG 2020

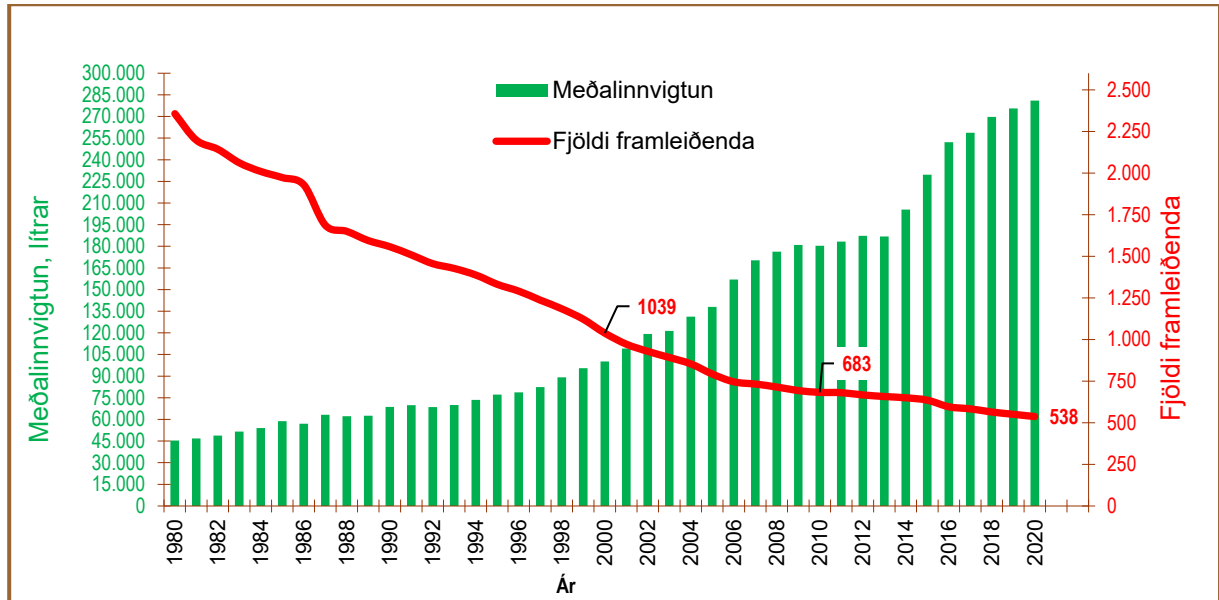
Vikuleg innvigtun mjólkursamlaganna sveiflast yfir árið. Mest var innvigtun í lok maí en minnst í lok október. Minnsta innvigtun í lok október 2020 var 78% af hámarksinnvigtun í lok maí.

Mynd 1: Vikuleg innvigtun mjólkur

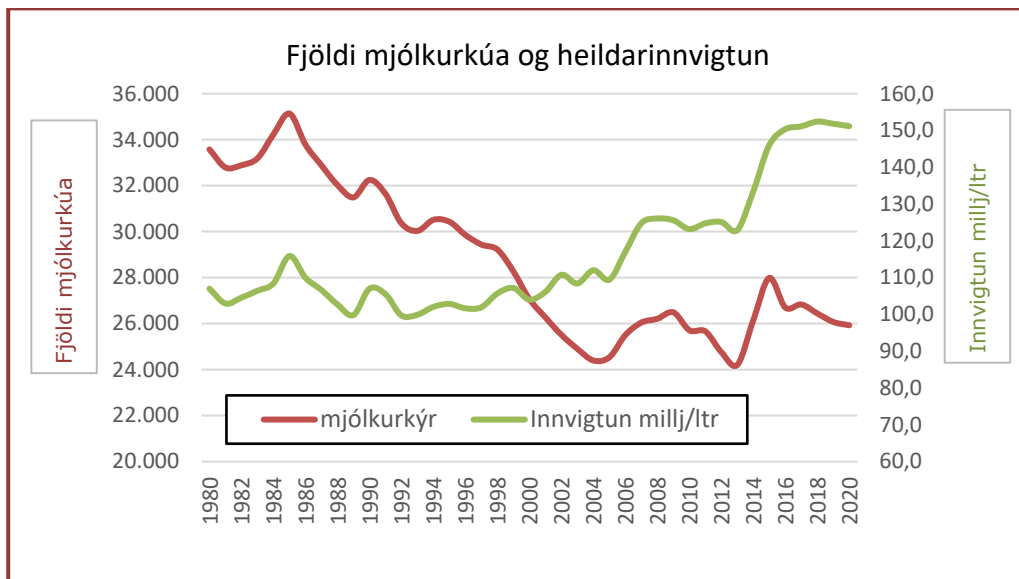
INNVIKTUN OG FJÖLDI MJÓLKURFRAMLEIÐENDA

Meðalinnvigtun á hvern framleiðenda var 281.004 lítrar árið 2020 og hafði aukist um 5.435 lítra frá árinu 2019. Frá árinu 2010 hefur meðalinnvigtun á hvern framleiðenda aukist um 100.655 lítra eða 56%. Síðustu tíu ár hefur framleiðendum að meðaltali fækkað um 14 á ári, en á síðasta ári fækkaði um 13 framleiðendur. Yfirlit um þróun á meðalinnvigtun og fjölda framleiðenda er sýnd á mynd 2.

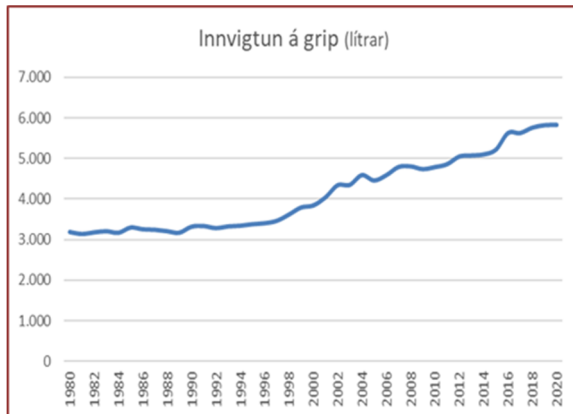
Mynd 2: Fjöldi mjólkurframleiðenda og meðalinnvigtun árin 1980 – 2020.

Frá 1980 til 2020 hefur innvegið mjólkurmagn hjá afurðastöðvum landsins hækkað um 41%, eða úr 107 í rúma 151 millj.lítra. Á sama tíma hefur mjólkandi kúm fækkað um 23% og losun gróðurhúsalofttegunda, að öðru jöfnu, lækkað um svipað hlutfall. Yfirlit um þróun fjölda mjólkurkúa og heildarinnvigtunar síðustu 40 ár er sýnt á mynd 3.

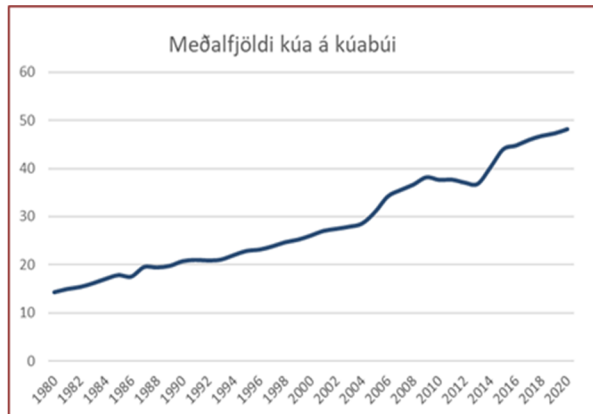

Mynd 3: Fjöldi mjólkurkúa og heildarinnvigtun árin 1980 – 2020.

Þegar saman fer aukin framleiðsla og fækkun kúa er ljóst að innvigtun frá hverri mjólkandi kú hefur hækkað á tímabilinu, en hækkun innvigtunar á hverja kú (hærrí nyt) var um 83% frá 1980 til 2020. Stærsti hluti aukinnar nytar hefur komið á síðustu 20 árum. Hluti af aukinni framleiðslu frá hverju kúabúi skýrist af hækkun innvigtunar á hverja mjólkandi kú, en fjölgun kúa á hverju kúabúi skýrir einnig aukna framleiðslu á hvert bú. Hækkun innvigtunar á grip og hækkun meðalfjölda á kúabúi síðustu 40 árum er birt myndrænt á myndum 4 og 5 hér á eftir:

Mynd 4: Innvigtun á grip 1980 - 2020

Mynd 5: Meðalfjöldi kúa á kúabúi 1980 - 2020

NÝTTUR FRAMLEIÐSLURÉTTUR VERÐLAGSÁRIÐ 2020

Samkvæmt uppgjöri sem unnið er af SAM, byggt á upplýsingum frá Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, var skráð nýting á framleiðslurétti mjólkur árið 2020 alls 151.196.908 lítrar, en greiðslumark verðlagsársins var 145.000.000 lítrar. Skráð nýting var því 4,3% umfram greiðslumark.

Öllum sem tóku á móti mjólk til vinnslu árið 2020 var skylt að skila skýrslum um magn mjólkur til til Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytisins. Í töflu 2 er sýnd nýting greiðslumarks hjá hverri afurðastöð verðlagsárið 2020, ásamt magni mjólkur sem var nýtt til heimavinnslu á verðlagsárinu.

Tafla 2. Innvigtun mjólkur innan og utan greiðslumarks verðlagsárið 2020.

Skýringar	Framleitt innan greiðslumarks	Framleitt umfram greiðslumark	Framleitt alls
Innvigtun hjá Auðhumla svf	129.263.689	5.590.696	134.854.385
Innvigtun hjá Mjólkursamlag KS	15.719.551	606.212	16.325.763
Heimavinnsla	16.760	0	16.760
Samtals Auðhumla og KS	145.000.000	6.196.908	151.196.908

Heimild: Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið og aðildarfélag SAM.

ÞRÓUN INNVIGTUNAR, GREIÐSLUMARKS OG UMFRAMMJÓLKUR 2007 - 2020

Yfirlit um þróun skráðrar mjólkurframleiðslu, greiðslumarks, umframmjólkur, heimavinnslu og sértækra ráðstafana er birt í töflu 3 hér á eftir. Upplýsingar um skráða mjólkurframleiðslu hvers árs kemur frá skráningum vegna nýtingar á greiðslumarki. Bændasamtök Íslands önnuðust þær skráningar til ársins 2014 þegar Búnaðarstofa MAST tók við, en frá ársbyrjun 2020 fluttust skráningar til Atvinnuvega- og

nýsköpunarráðuneytisins. Skráð heimavinnsla er það magn mjólkur sem heimavinnsluaðilar gefa upp að þeir hafi nýtt til vinnslu, en sértækar ráðstafnir eru vegna náttúruhamfara.

Fram til 2011 var greiðslumarki úthlutað á verðlagsár sem skilgreind voru frá 1. september ár hvert til 31. ágúst næsta árs. Verðlagsár voru færð til almanaksára með breytingu á árunum 2009 til 2010, en þá var eitt verðlagsár skilgreint í 16 mánuði frá 1. september 2009 til loka árs 2010. Línan fyrir það verðlagsár í töflu 3 sýnir því lengra tímabil en aðrar línur.

Tafla 3. Þróun innvigtunar, greiðslumarks og umframmjólkur 2007 - 2019

Ár	Skráð mjólkurframleiðsla	Innan greiðslumarks	Umfram greiðslumark	Skráð heimavinnsla	Sértækar ráðstafnir
2006/2007	123.625.075	116.000.000	8.412.391	0	0
2007/2008	125.805.155	117.000.000	8.805.155	0	0
2008/2009	126.338.940	119.000.000	7.338.940	0	0
2009/2010	161.572.852	155.000.000	6.572.852	45.613	0
2011	124.793.051	116.000.000	8.890.953	51.628	0
2012	125.159.990	114.500.000	10.659.990	37.272	29.730
2013	122.984.859	116.000.000	6.984.859	39.636	32.700
2014	133.573.812	125.000.000	8.573.812	27.470	32.607
2015	146.054.236	140.000.642	6.053.594	36.745	16.942
2016	150.399.221	135.999.999	14.399.222	76.740	0
2017	151.204.701	144.000.001	7.204.700	87.836	0
2018	152.501.074	145.017.229	7.483.845	92.094	0
2019	151.864.653	145.000.001	6.864.652	25.985	0
2020	151.196.908	145.000.000	6.196.908	16.760	591.047